ත්‍රිපිටක සංයුතිය

විනය

- පාරාජිකා පාළි
- පාචිත්තිය පාළි
  - (පාරාජිකා පාළි, පාචිත්තිය පාළි) උභතො විභංග
- චුල්ලවග්ග පාළි
- මහාවග්ග පාළි
  - (චුල්ලවග්ග පාළි, මහාවග්ග පාළි) ඛන්ධක
- පරිවාර පාළි
  - පරිවාර

(උභතො විභංග, ඛන්ධක, පරිවාර) - සමන්තපාසාදිකා අට්ඨකථා

සූත්‍ර

- දීඝ නිකාය - සුමංගලවිලාසිනී අට්ඨකථා
- මජ්ඣිම නිකාය - පපඤ්චසූදනී අට්ඨකථා
- සංයුත්ත නිකාය - සාරත්ථප්පකාසිනී අට්ඨකථා
- අංගුත්තර නිකාය - මනෝරථපූරණී අට්ඨකථා
- ඛුද්දක නිකාය
  - ඛුද්දකපාඨ - පරමත්ථජොතිකා අට්ඨකථා
  - ධම්මපද - ධම්මපදට්ඨ අට්ඨකථා
  - උදාන - පරමත්ථදීපනී අට්ඨකථා
  - ඉතිවුත්තක - පරමත්ථදීපනී අට්ඨකථා
  - සුත්තනිපාත - පරමත්ථජොතිකා අට්ඨකථා
  - විමානවත්ථු, පේතවත්ථු, ථෙරගාථා, ථෙරීගාථා - පරමත්ථදීපනී අට්ඨකථා
  - ජාතක - ජාතකට්ඨකථා
  - නිද්දේස - සද්ධම්මජොතිකා අට්ඨකථා
  - පටිසම්භිදා - සද්ධම්මප්පකාසිනී අට්ඨකථා
  - අපදාන - විසුද්ධජනවිලාසිනී අට්ඨකථා
  - චරියාපිටක - පරමත්ථදීපනී අට්ඨකථා
  - බුද්ධවංස - මධුරත්ථවිලාසිනී අට්ඨකථා

අමතර: නෙත්තිප්පකරණ, පෙටකොපදෙස

අභිධර්ම

- ධම්මසංගණිප්පකරණ - අත්ථසාලිනී අට්ඨකථා
- විභංගප්පකරණ - සම්මෝහවිනොදනී අට්ඨකථා
- කථාවත්ථුප්පකරණ
- ධාතුකථාප්පකරණ
- පුග්ගලපඤ්ඤත්තිප්පකරණ
- යමකප්පකරණ
- පට්ඨානප්පකරණ

(කථාවත්ථුප්පකරණ – පට්ඨානප්පකරණ) - පංචප්පකරණ (පරමත්ථදීපනී) අට්ඨකථා

(UD)

බුද්ධවචනයේ විවිධ බෙදීම්

රස වසෙන එකවිධං විමුත්ති රසං -

විමුත්ති රස වශයෙන් එක් ආකාරයි (පහාරාද සුත්ත).

ධම්මවිනය වසෙන දුවිධං -

ධම්ම විනය වශයෙන් දෙයාකාරයි.

පඨම මජ්ඣිම පච්ඡිම වසෙන තිවිධං -

පඨම, මධ්‍යම, පශ්චිම වශයෙන් ත්‍රිවිධාකාරයි.

තථා පිටකවසෙන -

විනය - සූත්‍ර - අභිධර්ම යනුවෙන් පිටක වශයෙන් තුන් ආකාරයි.

පිටකවසෙන පංචවිධං -

දීඝ, මජ්ඣිම, සංයුත්ත, අංගුත්තර, ඛුද්දක වශයෙන් පංචවිධයි.

අංගවසෙන නවවිධං -

සුත්ත, ගෙය්‍ය, වෙය්‍යාකරණ, ගාථා, උදාන, ඉතිවුත්තක, ජාතක, අබ්භූතධම්ම, වේදල්ල වශයෙන් නවවිධයි.
(අලගද්දූපම සුත්ත)

ඛන්ධවසෙන චතුරාසීතිසහස්සධම්මක්ඛන්ධා -

ධර්මස්කන්ධ වශයෙන් අසූහාරදහසකි.

ධර්ම සංගායනා

ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාව

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු

හේතුව සුභද්‍ර භික්ෂුවගේ අභද්‍ර වචන

සහභාගිත්වය භික්ෂූන් 500 නමක් මහරහතන් වහන්සේලා - පඤ්චසතිකා

ස්ථානය රජගහ නුවර වේභාර පර්වතයේ සප්තපර්ණී ගුහාද්වාරයෙහි

මූලිකත්වය මහාකාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ

ගිහි අනුග්‍රහය අජාසත් රජතුමා

දෙවන ධර්ම සංගායනාව

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 100 කට පසුව

හේතුව වජ්ජිපුත්ත පුත්තක භික්ෂූන්ගේ දස අකැප වස්තුව

(සිංගිලෝණ, ද්වංගුල, ගාමාන්තර, ආවාස, අනුමති, ආචිණ්ණ, අමථික, ජලෝගි, අදසක, ජාතරූප)

සහභාගීත්වය 700ක් මහරහතන් වහන්සේලා - සත්තසතිකා

ස්ථානය විශාලා මහනුවර වේළුවනාරාමය

සබ්බකාමී මහරහතන් වහන්සේ

තෙවන ධර්ම සංගායනාව

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 236කට පසුව

අන්‍ය මතධාරී අය සංඝසමාජයට ඇතුළුව සාසන විලෝපී දෑ කිරීම

සහභාගීත්වය රහතන් වහන්සේලා 100ක් - සාහස්සිකා

ස්ථානය පැළලුප් නුවර අශෝකාරාමය

මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහරහතන් වහන්සේ

ගිහි දයකත්වය ධර්මාශෝක රජතුමා

තෙවන සංගායනාවෙන් පසු බුදුදහම ව්‍යාප්ත කළ ප්‍රදේශ

1. කාශ්මීරය ගන්ධාර (වයඹදිග ඉන්දියාව-පෙෂාවොර් හා රාවල්පණ්ඩි දිස්ත්‍රික්ක)
2. මහිස මණ්ඩලය (ඉන්දියාවේ මයිසූර් ප්‍රදේශය)
3. වනවාස දේශය (දකුණු ඉන්දියාවේ පිහිටි ප්‍රදේශයකි)
4. අපරන්ත දේශය (ඉන්දියාවේ බටහිර ප්‍රදේශය - ඇල්ලෝරා, භාරුකච්ඡ, සුප්පාරක යන ප්‍රදේශ)
5. මහාරට්ඨ (වයඹදිග ඉන්දියාවේ මහාරාෂ්ට්‍ර ප්‍රදේශය)
6. යෝනකදේශය (වයඹදිග දේශසීමා ප්‍රදේශය - මැදපෙරදිග)
7. සුවණ්ණභූමි (බුරුම දේශය)
8. හිමවන්ත දේශය (හිමාල ප්‍රදේශය)
9. තම්බපණ්ණි (ශ්‍රී ලංකාව)

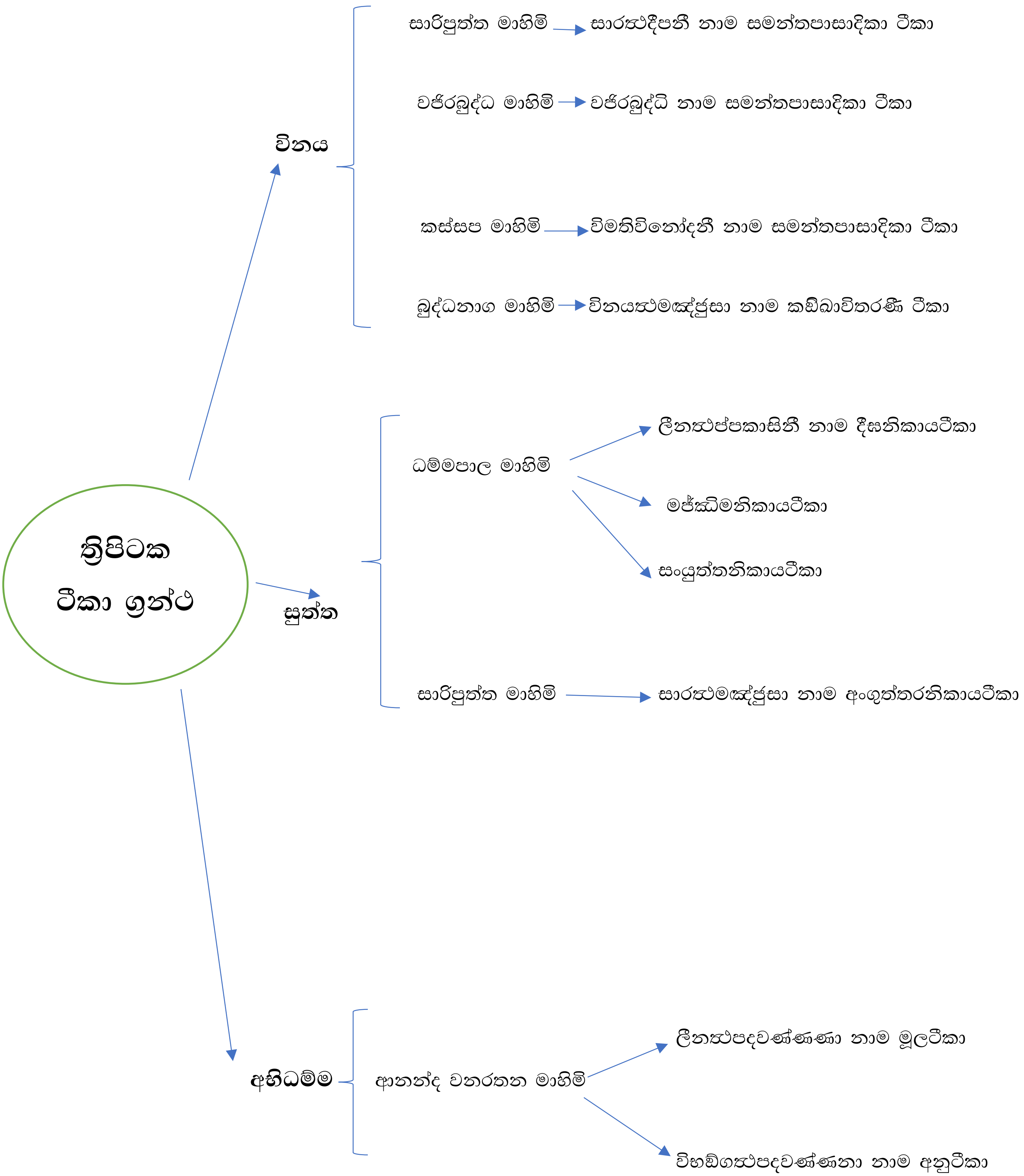
ත්‍රිපිටක
ටීකා ග්‍රන්ථ
විනය
සාරිපුත්ත මාහිමි
සාරත්ථදීපනී නාම සමන්තපාසාදිකා ටීකා
වජිරබුද්ධ මාහිමි
වජිරබුද්ධි නාම සමන්තපාසාදිකා ටීකා
කස්සප මාහිමි
විමතිවිනෝදනී නාම සමන්තපාසාදිකා ටීකා
බුද්ධනාග මාහිමි
විනයත්ථමඤ්ජුසා නාම කඞ්ඛාවිතරණී ටීකා
සුත්ත
ධම්මපාල මාහිමි
ලීනත්ථප්පකාසිනී නාම දීඝනිකායටීකා
මජ්ඣිමනිකායටීකා
සංයුත්තනිකායටීකා
සාරිපුත්ත මාහිමි
සාරත්ථමඤ්ජුසා නාම අංගුත්තරනිකායටීකා
අභිධම්ම
ආනන්ද වනරතන මාහිමි
ලීනත්ථපදවණ්ණණා නාම මූලටීකා
විභඞ්ගත්ථපදවණ්ණනා නාම අනුටීකා